

Sygn. akt I C 1624/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2017r.

Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anita Wolska

Protokolant: Monika Koza

po rozpoznaniu w dniu 05 kwietnia 2017r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. L.**

przeciwko **K. S.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej K. S. na rzecz powódki A. L. kwotę 4.881,25 zł (cztery tysiące osiemset osiemdziesiąt jeden złotych dwadzieścia pięć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r., a od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

II. zasądza od pozwanej K. S. na rzecz powódki A. L. poniższe odsetki od następujących kwot:

- od kwoty 4.982,21 zł (cztery tysiące dziewięćset osiemdziesiąt dwa złote dwadzieścia jeden groszy) odsetki ustawowe od dnia 23 kwietnia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r., a od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia 11 kwietnia 2016r. odsetki ustawowe za opóźnienie,

- od kwoty 4.982,21 zł (cztery tysiące dziewięćset osiemdziesiąt dwa złote dwadzieścia jeden groszy) odsetki ustawowe od dnia 23 kwietnia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r., a od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia 16 czerwca 2016r. odsetki ustawowe za opóźnienie,

- od kwoty 4.982,21 zł (cztery tysiące dziewięćset osiemdziesiąt dwa złote dwadzieścia jeden groszy) odsetki ustawowe od dnia 23 kwietnia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r., a od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia 04 września 2016r. odsetki ustawowe za opóźnienie.

III. oddala powództwo w pozostałej części.

IV. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.499,97 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt dziewięć złotych dziewięćdziesiąt siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Anita Wolska

Sygn. akt I C 1624/14

UZASADNIENIE

Powódka A. L. w pozwie z dnia 08 lipca 2014r. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej K. S. kwoty 32.959,13 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zachowku po zmarłym ojcu W. S.. Jednocześnie o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że prawomocnym postanowieniem z dnia 02 października 2013r., wydanym w sprawie o sygn. II Ns 736/13 Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie stwierdził, iż spadek po zmarłym W. S. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 07 czerwca 2001r. nabyła wprost córka K. S. w całości. Ona zaś wraz z pozostałymi dziećmi spadkodawcy: T. S., K. S. oraz jego żoną Z. S. są spadkobiercą ustawowymi. Zaznaczyła, iż syn T. S. w dniu 25 sierpnia 2009r. zrzekł się w formie aktu notarialnego dziedziczenia po W. S., na co spadkodawca wyraził zgodę. Z uwagi na powyższe i tą okoliczność, iż T. S. posiada zstępnych, których uwzględnia się przy ustaleniu wartości udziału, jaki przypada uprawnionemu do zachowku – powódce należna jest 1/2 udziału spadkowego, który by jej przypadł przy dziedziczeniu ustawowym t.j. 1/8 wartości spadku. Podniesiono, iż pozwana dotychczas nie kwestionowała żądania powódki co do zasady, a pismem z dnia 3 stycznia 2014r. powódka zwróciła się do pozwanej o udzielenie informacji o składnikach majątkowych wchodzących w skład masy spadkowej po zmarłym ojcu, jednakże nie uzyskała wiążącej informacji w tym zakresie. Jednocześnie zaznaczyła, iż według jej wiedzy w skład masy spadkowej po zmarłym ojcu wchodzi następujące składniki majątkowe: nieruchomości lokalowa, położona w S. przy ul. (...), nieruchomości lokalowa, położona w S. przy ul. (...), samochód osobowy marki V. (...) o nr rej. (...), samochód osobowy marki P. o nr rej. (...) oraz środki zgromadzone na rachunku bankowym w kwocie 6.673,04 zł. Zdaniem powódki łączna wartość tych składników opiewa na kwotę 263.673,04 zł, zatem należna powódce kwota tytułem zachowku wynosi 32.959,13 zł (k.2-4v).

Odpis pozwu został doręczony powódce w dniu 22 kwietnia 2015r. (k. 78).

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 kwietnia 2015r. (k.61-64) pozwana uznała powództwo co do kwoty 14.946,63 zł i wniosła o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych na zasadzie art. 101 k.p.c. Jednocześnie wniosła o oddalenie powództwa ponad powyższą kwotę i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swego stanowiska podniosła, iż w jej ocenie wartość składników majątkowych, jakie nabyła jako spadkobierczyni po zmarłym ojcu wynosi łącznie 152.373,04 zł. Tym samym powódce należy się zachówek w kwocie 19.046,63 zł, przy czym w lutym 2013r. przekazała pełnomocnikowi powódki w osobie T. S. kwotę 1.000 Euro tytułem zachowku, a wartość tej waluty według średniego kursu NBP w lutym 2013r. wynosiła 4,1 zł. Przyznała, iż w skład majątku po zmarłym ojcu weszły następujące składniki majątkowe: : nieruchomości lokalowa, położona w S. przy ul. (...) o wartości 140.000 zł , samochód osobowy marki V. (...) , rok produkcji 2008 o nr rej. (...) o wartości 5.800 zł, środki zgromadzone na rachunku bankowym w kwocie 6.673,04 zł. Wskazała, iż dwa pierwsze składniki majątkowe zbyła i nie jest w ich posiadaniu. Jednocześnie podniosła, iż mieszkanie przy ul. (...) w S. nie stanowiło własności spadkodawcy, także drugi z samochodów marki P. (...), rok produkcji 2003, bo został zakupiony w całości z jej środków, a spadkodawca został wpisany jako współwłaściciel jedynie z uwagi na możliwość uzyskania przez nią zniżki na ubezpieczenie komunikacyjne. Podniosła także, iż przyjęta przez nią wartość powyższe lokalu mieszkalnego związana była z tym, iż w dacie otwarcia spadku był on zniszczony i wymagał remontu, na który wydatkowała kwotę 40.000 zł. Zaś w uzasadnieniu wniosku o zasądzenie kosztów procesu na zasadzie art. 101 k.p.c. wskazała, iż nie dała podstaw do wytoczenia niniejszego powództwa, bo po otrzymaniu wezwania od powódki odbyło się spotkanie, na którym przedstawiła składniki majątkowe wchodzące w skład spadku po zmarłym ojcu i przedstawiła propozycję zapłaty zachowku(w wysokości uznanego powództwa), jak również zobowiązała się do przesłania dalszych dokumentów. Udzieliła wszelkich informacji powódce i przedstawiła propozycję rozliczenia zachowku, na którą powódka nie zareagowała i nie podjęła dalszych rozmów, pomimo prób kontaktu ze strony pozwanej. Zaznaczyła, iż chciała ugodowego załatwienia sprawy, ale powódka bez jej wiedzy wystąpiła na drogę sądową z niniejszym powództwem.

W piśmie procesowym z dnia 13 lipca 2015r. (k.87-88) powódka podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko i zaprzeczyła, aby otrzymała za pośrednictwem T. S. kwotę 1.000 Euro, podnosząc, iż to on otrzymał powyższą kwotę. Odnosząc się do wniosku w zakresie zastosowania art. 101 k.p.c. podniosła m.in. iż od momentu śmierci spadkodawcy do momentu wytoczenia powództwa nie poczuwała się do obowiązku rozliczenia się z nią, a nadto zaproponowała zapłatę kwoty 5.500 zł tytułem zachowku, podawała sprzeczne informacje co do środków zgromadzonych na rachunku bankowym spadkodawcy, tym samym nie sposób przyjąć, iż nie dała powodu do wytoczenia powództwa, a przesłanki z art. 101 k.p.c. muszą zachodzić kumulatywnie („ jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu”). Zakwestionowała stanowisko pozwanej co do wyłącznego tytułu własności samochodu marki P. (...), akcentując, iż stanowisko pozwanej jest kolejną próbą zaniżenia wartości masy spadkowej. Nadto zakwestionowała wartość drugiego z pojazdów oraz wartość lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) oraz zasadność i wysokość poniesionych kosztów jego remontu.

W odpowiedzi na powyższe stanowisko strony powodowej w piśmie z dnia 08 września 2015r. (k.111-114) pozwana podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko. Nadto podniosła, iż środki z rachunku bankowego spadkodawcy w całości zostały przeznaczone na pomnik dla spadkodawcy. Jednocześnie oświadczyła, iż nie posiada wszystkich faktur i rachunków za prace remontowe, podtrzymała wskazaną wartość tego mieszkania oraz wartość pojazdu marki V. (...).

Na rozprawie w dniu 23 września 2016r. (k.218-219) pełnomocnik powódki cofnął wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego co do wyceny nieruchomości. Jednocześnie został zobowiązany do uiszczenia zaliczki w kwocie 2.000 zł na poczet wydatków w związku z dowodem z opinii biegłego z zakresu wyceny pojazdu pod rygorem pominięcia dowodu. Niniejsza zaliczka nie została uiszczona.

Na rozprawie w dniu 05 kwietnia 2017r. (k.239 – 240) pełnomocnik powódki oświadczył, iż w związku z tym, że pozwana uiściła w dniu 12 kwietnia 2016r. kwotę 4.982,21 zł, następnie w dniu 17 czerwca 2016r. kwotę 4.982,21 zł, następnie w dniu 5 września 2016r. kwotę 4.982,21 zł, tym samym łączną kwotę 14 946,63 zł w tym zakresie ogranicza powództwo, podtrzymując żądanie w pozostałym zakresie i wnosząc o zasądzenie kosztów w odniesieniu do pierwotnego żądania. Natomiast pełnomocnik pozwanej podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko, także w zakresie kosztów postępowania, przedstawione w odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka A. L. jest córką W. S..

W. S. zmarł w dniu 02 lutego 2013r. w S.. W dacie zgonu pozostawał w związku małżeńskim z Z. S.. Zawarli oni związek małżeński w dniu 25 maja 2007r. Z tego związku w dniu (...) urodziła się pozwana K. S..

Spadkodawca z poprzedniego związku małżeńskiego posiadał oprócz córki A. (powódki) także syna T. S.. Nie posiadał innych dzieci.

Jedyny syn spadkodawcy – T. S. zrzekł się dziedziczenia po ojcu w dniu 25 sierpnia 2009r. (rep.A Nr 5467/2009), spadkodawca wyraził na to zgodę. T. S. posiada zstępnych.

Spadkodawca W. S. w dniu 07 czerwca 2001r. sporządził testament notarialny przed Notariuszem A. M., prowadzącym Kancelarię Notarialną w S. (rep. A Nr 5712/2001) i do całości spadku jako jedyną spadkobierczynię powołał córkę K. S..

Postanowieniem z dnia 02 października 2013r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie w sprawie o sygn. akt II Ns 736/13 stwierdził, iż spadek po W. S., zmarłym w dniu 02 lutego 2013r. w S. i tam ostatnio zamieszkałym na podstawie testamentu notarialnego z dnia 07 czerwca 2001r. Rep. A Nr 5712/2001, otwartego i ogłoszonego w dniu 02 października 2013r. nabyła wprost córka K. S. w całości.

Niniejsze orzeczenie uprawomocniło się z dniem 24 października 2013r.

Okoliczność bezsporna, a nadto :

- odpisy aktów stanu cywilnego k.3, koperta k.4, k.24, k.52 akt II Ns 736/13,

- akt notarialny z 25.08.2009r. k.10 akt II Ns 736/13,

- kopia testamentu z 07.06.2001r. koperta k.4 akt II Ns 736/13,

- postanowienie z dnia 02.10.2013r. k.57 akt II Ns 736/13.

W piśmie z dnia 03 stycznia 2014r. powódka zwróciła się do pozwanej o udzielenie informacji o składnikach wchodzących w skład masy spadkowej po zmarłym W. S.. W szczególności o wskazanie pełnych danych dotyczących: nieruchomości, położonej w S. przy ul. (...) (wskazanie uprawnionego do w/w nieruchomości, numeru księgi wieczystej, powierzchni oraz stanu nieruchomości), nieruchomości, położonej w S. przy ul. (...) (wskazanie uprawnionego do w/w nieruchomości, numeru księgi wieczystej, powierzchni oraz stanu nieruchomości), pojazdu marki VW P. H. o nr rej. (...) (wskazanie uprawnionego do w/w pojazdu, roku produkcji, pojemności, rodzaju silnika, rodzaju paliwa, przebiegu, wyposażenia), pojazdu marki P. o nr rej. (...) (wskazanie uprawnionego do w/w pojazdu, roku produkcji, pojemności, rodzaju silnika, rodzaju paliwa, przebiegu, wyposażenia). Informując, iż oczekuje na udzielenie informacji do dnia 21 stycznia 2014r.

W dniu 17 listopada 2013r. pozwana skierowała maila do powódki z zapytaniem, jakie są jej oczekiwania co do zachowku po tacie. Jako majątek spadkowy wskazała: dwupokojowe mieszkanie o powierzchni 36,28 m², wybudowane w 1969r., emeryturę na koncie bankowym w kwocie 1.789,66 zł, powypadkowy samochód zakupiony przez rodziców 2010r. za kwotę 17.000 zł, rok produkcji 2008, pojemność silnika 1,4 o nieznanym przebiegu. Zaznaczyła, iż oczekuje na odpowiedź. W kolejnym mailu z dnia 20 listopada 2013r. poinformowała powódkę, iż udało jej się zorganizować kwotę 5.500 zł.

W dalszej korespondencji z dnia 26 marca 2014r. pełnomocnik pozwanej poinformował powódkę, iż lokal przy ul. (...) nie posiada księgi wieczystej, a pozwana go jedynie użytkuje, nadto faktycznie na rachunku bankowym spadkodawcy pozostała kwota 6.573,04 zł, którą pozwana chce przeznaczyć na pomnik dla ojca. Dołączono kopie zaświadczenia z banku. Natomiast w kolejnej korespondencji z dnia 14 kwietnia 2014r. pełnomocnik pozwanej zwrócił się z zapytaniem do powódki czy podjęła jakieś dalsze decyzje.

Na dzień 11 lutego 2013r. spadkodawca na swoim rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym w (...) Bank (...) Oddział w S. posiadał środki w kwocie 6.569,88 zł.

W dniu 15 lutego 2013r. podczas obecności T. S. w mieszkaniu przy ul. (...) pozwana przekazała mu kwotę 1.000 Euro, którą uprzednio otrzymała od swojej matki Z. S., było to jej wynagrodzenie w związku z pracą w Niemczech. Nie otrzymała żadnego pokwitowania.

Lokal mieszkalny położony przy ul. (...) w S. jest własnością Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. (...). Powstał w wyniku adaptacji powierzchni strychowej, nie ustanowiono jednakże odrębnej własności tego lokalu i jest zajmowany bez tytułu prawnego. Jego właścicielem nie był nigdy spadkodawca W. S..

Nieruchomość lokalowa, położona w S. przy ul. (...), składająca się z dwóch pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki o powierzchni 36,28 m², dla której Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą za numerem KW (...) była własnością spadkodawcy w dacie jego zgonu i stanowiła wartość 140.000 zł.

Pozwana w dniu 21 stycznia 2015r. dokonała sprzedaży samochodu osobowego marki V. (...) o nr rej. (...), rok produkcji 2008 za kwotę 5.800 zł w stanie uszkodzonym (uszkodzony filtr cząstek stałych oraz silnik) z przebiegiem 142.000 km. Był on własnością spadkodawcy.

W dniu 10 sierpnia 2015r. pozwana zwrócił się do T. S. o zwrot kwoty 1.000 Euro w terminie do dnia 31 sierpnia 2015r. Wskazując, iż w dniu 15 lutego 2013r. przyjął on jako pełnomocnik powódki niniejszą kwotę celem jej przekazania. Zostało ono doręczone w dniu 28 sierpnia 2015r.

Pozwana po śmierci ojca przeprowadziła remont mieszkania przy ul. (...), w którym pomagał jej wujek S. B.. Nie posiada jednak wszystkich faktur i rachunków i nie są znane faktyczne koszty jego przeprowadzenia.

W dniu 04 lutego 2015r. pozwana sprzedała przedmiotowa nieruchomość lokalową za kwotę 170.000 zł. Natomiast pojazd marki P. (...), rok produkcji 2003r.o nr rej. (...) został sprzedany przez pozwaną w dniu 02 czerwca 2013r. za kwotę 12.500 zł. Zarówno pozwana jak i jej ojciec W. S. byli współwłaścicielami tego pojazdu na datę zgonu spadkodawcy.

Powódka nie otrzymała od spadkodawcy darowizn oraz zapisów.

Dowód:

- **pismo z 3.01.2014r. wraz z potwierdzeniem nadania k.8,**
- **kopie maili k.5-6,k.71-72, k.73**
- **kopia informacji z banku k.7,**
- **zaświadczenie z 04.05.2015r.k.65,**
- **zaświadczenie z 12.07.2016r. k.213,**
- **wydruk z internetowej przeglądarki ksiąg wieczystych KW (...) k.67-69,,**
- **kopia umowy sprzedaży z 21.01.2015r. k.70,k.203**
- **kopia pisma z 10.08.2015r. wraz z potwierdzeniem odbioru k.123-125,**
- **pismo z 10.09.2015r. k.127,**
- **zeznania świadka T. S. k.174-177,**
- **zeznania świadka Z. S. k.177- 180,**
- **zeznania świadka S. B. k.180-181,**
- **kopia umowy sprzedaży z dnia 04.02.2015r. k.198-201,**
- **kopia umowy sprzedaży z 02.06.2013r. k.202,**
- **zeznania pozwanej K. S. k.240-242,**
- **zeznania powódki A. L. k.13-14 akt I Cps 119/16.**

Pozwana uiściła w dniu 12 kwietnia 2016r. kwotę 4.982,21 zł na rzecz powódki tytułem częściowej spłaty kwoty uznanej w sprawie o zachówek po W. S. o sygn. akt I C 1624/14. Następnie w dniu 17 czerwca 2016r. kwotę 4.982,21 zł tytułem częściowej spłaty kwoty uznanej w sprawie o zachówek po W. S. o sygn.. akt I C 1624/14 (druga rata), następnie w dniu 5 września 2016r. kwotę 4.982,21 zł tytułem częściowej spłaty kwoty uznanej w sprawie o zachówek po W. S. o sygn.. akt I C 1624/14(rata trzecia), tym samym łączną kwotę 14 946,63 zł.

Bezsporne, a nadto dowód:

- **potwierdzenie przelewu z dnia 12.04.2016r. k.236,**

- **potwierdzenie przelewu z dnia 17.06.2016r. k.237,**

- **potwierdzenie przelewu z dnia 05.09.2016r. k.238.**

Sąd zważył, co następuje:

Wytoczone powództwo okazało się uzasadnione w części.

Żądanie pozwu znajdowało podstawę prawną w treści art. 991 k.c., zgodnie z którym **zstępnym**, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Jak stanowi zaś art. 992 k.c. przy ustalaniu udziału spadkowego stanowiącego podstawę do obliczania zachowku uwzględnia się także spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili, natomiast nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia albo zostali wydziedziczeni. Syn spadkodawcy T. S. zrzekł się dziedziczenia po swoim ojcu, a posiadając zstępnych, którzy należą do kręgu spadkobierców ustawowych, jego udział uwzględnia się ustalając wartość udziału.

Stosownie zaś do treści art. 931 § 1 zdanie 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Zgodnie z § 2 tej regulacji, jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych.

Instytucja zachowku służy zabezpieczeniu interesów majątkowych osób najbliższych spadkodawcy, nawet wbrew jego woli. Osoba należąca do kręgu podmiotów wymienionych w art. 991 § 1 k.c. ma prawo do uzyskania określonej korzyści ze spadku nawet, jeżeli została celowo pominięta przez spadkodawcę w testamencie. Prawo do zachowku oznacza uprawnienie do otrzymania z majątku spadkowego określonej sumy pieniężnej. Zaspokojenie należnego osobie uprawnionej roszczenia o zachówek w pierwszej kolejności może nastąpić bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu. Dopiero w przypadku, gdy uprawniony nie uzyska równowartości zachowku w jednej z powyższej form może kierować roszczenie o zachówek do spadkobiercy, ewentualnie przeciwko osobie obdarowanej przez spadkodawcę.

Niesporne było między stronami to, że pozwana jest jedynym spadkobiercą testamentowym spadkodawcy W. S., a powódka należy do kręgu osób, które dziedziczyłyby po nim na podstawie ustawy, gdyby nie było testamentu.

W celu określenia należnego powodowi zachowku należało ustalić: krąg osób, które dziedziczyłyby po W. S. na podstawie ustawy i udział spadkowy, który przypadłby powódce przy dziedziczeniu ustawowym oraz skład spadku i wartość spadku. Strony nie kwestionowały okoliczności związanych z pierwszym ustaleniem. Spadkodawca w dacie zgonu pozostawał w związku małżeńskim z Z. S., a z trójki jego dzieci żyły wszystkie, jednakże syn T. zrzekł się dziedziczenia po nim, ale posiadając zstępnych jego udział nie może zostać pominięty przy ustaleniu udziału spadkowego, stanowiącego podstawę do obliczania zachowku. Zgodnie z art. 931 § 1 i 2 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach

równych. Na tej podstawie uznać należy, iż powódce należna jest 1/2 udziału spadkowego, który by jej przypadł przy dziedziczeniu ustawowym czyli 1/8 wartości spadku (1/2 z 1/4 części). Tym samym Sąd ustalił, że wielkość udziału, w oparciu, o który powinien zostać ustalony na rzecz powódki zachówek, stanowi 1/8 wartości udziału spadkowego.

W odniesieniu do składu spadku stanowiska stron nie były zgodne. W tym zakresie w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy Sąd ustalił, iż w skład majątku spadkowego spadkodawcy wchodzi następujące składniki majątkowe: nieruchomości lokalowa, położona w S. przy ul. (...), samochód osobowy marki V. (...) o nr rej. (...), współwłasność samochodu osobowego marki P. o nr rej. (...) oraz środki zgromadzone na rachunku bankowym w kwocie 6.673,04 zł. Natomiast ze zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynikało, iż do tego majątku spadkowego nie wchodziła nieruchomości lokalowa położona w S. przy ul. (...).

Zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodowego w postępowaniu cywilnym to na powódce ciążył obowiązek wykazania faktu, z którego wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Sąd przeprowadził w tym zakresie postępowanie dowodowe i uzyskał informację, iż przedmiotowy lokal jest własnością Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ul. (...) i nigdy nie stanowił własności spadkodawcy. (zaświadczenia k.65, k.213). Strony natomiast były zgodne, co do tego, iż w skład tego majątku spadkowego wchodzi nieruchomości lokalowa, położona w S. przy ul. (...). Zaznaczenia wymaga, iż świadek Z. S. w swoich zeznaniach wskazała, iż nabycie nastąpiło wyłącznie na rzecz spadkodawcy w 1991r. w czasie gdy byli ono w konkubinacie i za wspólne środki, ale na tą okoliczność nie były zgłaszane inne dowody i tym samym w ocenie Sądu strona pozwana przyznała tą okoliczność, iż w dacie zgonu W. S., on był wyłącznym właścicielem tejże nieruchomości. Strony wiodły spór także co do wartości tego lokalu albowiem strona pozwana przyznała, iż wartość tego składnika majątku spadkowego stanowi kwotę 140.000 zł. Natomiast strona powodowa, na której spoczywał obowiązek wykazania swych racji procesowych, także w zakresie wartości majątku spadkowego cofnęła wniosek o powołanie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości. Nadto pozwana podniosła tą okoliczność, iż przeprowadziła remont kapitalny tej nieruchomości po śmierci ojca, zanim sprzedała ją za kwotę 170.000 zł. Jednakże w tym zakresie nie wystąpiła z incjatywą dowodową celem oszacowania tych nakładów i ustalenia wartości tego składnika według stanu na dzień otwarcia spadku. Część niezweryfikowanych faktur i rachunków przedłożonych przez pozwaną (k.117-122) nie mogła być podstawą do ustaleń Sądu w tym zakresie. Również ogólnikowe zeznania świadków (najbliższej rodziny pozwanej) w osobie jej matki Z. S. oraz wujka S. B.. Tym samym zgodnie z przywołaną zasadą w zakresie rozkładu ciężaru dowodowego Sąd uznał, iż strona pozwana nie wykazała wysokości poniesionych nakładów na przedmiotowy lokal po śmierci ojca, a strona powodowa jego wartości według stanu na datę zgonu spadkodawcy i cen obowiązujących w dacie orzekania i przyjął wartość tego składnika uznaną przez pozwaną t.j. 140.000 zł. Strony były zgodne co do wysokości środków zgromadzonych na koncie bankowym spadkodawcy, a według zaświadczenia banku na dzień 11 lutego 2013r. była to kwota 6.573,04 zł. Co do tych dwóch składników majątkowych i ich wartości nastąpiło ze strony pozwanej uznanie powództwa. Także co do tego, iż kolejnym składnikiem majątku spadkowego był samochód osobowy marki V. (...), rok produkcji 2008, o nr rej. (...) o wartości 5.800 zł. Wartość tego składnika spadku była kwestionowana przez powódkę. Jednakże pomimo wezwania pełnomocnika powódki na rozprawie w dniu 23 września 2016r. (k.219) do uiszczenia zaliczki w kwocie 2.000 zł na poczet wydatków w związku z dowodem z opinii biegłego z zakresu wyceny pojazdu pod rygorem pominięcia dowodu - niniejsza zaliczka nie została uiszczona. Tym samym Sąd w swych ustaleniach oparł się na twierdzeniach strony pozwanej i jej uznaniu, iż ten składnik wchodził do majątku spadkowego i stanowił wartość 5.800 zł. W tym miejscu stwierdzić należy, iż strona pozwana przyjęła łączną wartość tych składników na kwotę 152.373,04 zł, co stanowiło podstawę do uznania niniejszego powództwa w zakresie kwoty 14.946,63 zł (albowiem z łącznej kwoty 19.046,63 zł odjęto kwotę 1.000 Euro przekazaną przez pozwaną T. S. w dniu 15 lutego 2013r. po przeliczeniu wg kursu średniego NBP 4,1 zł co daje kwotę 4.100 zł). W tym miejscu Sąd stwierdza, iż w oparciu o zgromadzony materiał dowody w sprawie nie można było uznać, iż faktycznie doszło do przekazania powódce tej kwoty tytułem części zachowku. Nie wskazują na to zeznania świadka T. S. oraz zeznania powódki. Natomiast zeznania świadka Z. S.(matki pozwanej) nie mogły zostać uznane za wiarygodne albowiem nie zostały poparte innymi dowodami w sprawie (brak pokwitowania z jakiego tytułu została przekazana ta kwota). Co istotniejsze z samych zeznań pozwanej nie wynika, aby to były jej pieniądze. Zeznała bowiem „ mama przekazała mi kwotę 1.000 Euro, które przekazałam panu T., aby przekazał je jego siostrze, bo było pytanie o podział majątku”, „ to były jej pieniądze, dlatego było w walucie euro, bo ona pracowała w Niemczech”, „ to była jej wypłata”. Jednocześnie nie

zostało wykazane na jakich zasadach matka przekazała jej tą kwotę czy w formie darowizny czy w formie pożyczki. Tym samym co do tej okoliczności Sąd uznał, iż pozwana nie wykazała, iż faktycznie przekazała powyższą kwotę powódce tytułem zapłaty części zachowku. Tym samym nie mogła być ona uwzględniona w poniższym rozliczeniu.

Pozwana w odpowiedzi na pozew z dnia 30 kwietnia 2015r. uznała powództwo co do kwoty 14.946,63 zł. Jednakże na rzecz powódki dopiero uiszczyła w dniu 12 kwietnia 2016r. kwotę 4.982,21 zł tytułem częściowej spłaty kwoty uznanej w sprawie o zachówek po W. S. o sygn. akt I C 1624/14. Następnie w dniu 17 czerwca 2016r. kwotę 4.982,21 zł tytułem częściowej spłaty kwoty uznanej w sprawie o zachówek po W. S. o sygn. akt I C 1624/14 (druga rata), następnie w dniu 5 września 2016r. kwotę 4.982,21 zł tytułem częściowej spłaty kwoty uznanej w sprawie o zachówek po W. S. o sygn.. akt I C 1624/14(rata trzecia). Tym samym łączną kwotę 14 946,63 zł.

Kontynuując rozważania dotyczące ostatniego składnika majątku spadkowego w postaci samochodu osobowego marki P. o nr rej. (...) stwierdzić należy, iż pomimo zobowiązania skierowanego do pozwanej w zakresie przedłożenia m.in. dowodu rejestracyjnego przedmiotowego pojazdu pod rygorem skutków prawnych z art. 233 § 2 k.p.c. pozwana go nie przedłożyła i oświadczyła, iż nie posiada tego dokumentu. Przedłożyła natomiast umowę sprzedaży tego pojazdu zawartą przez nią w dniu 02 czerwca 2013r. na kwotę 12.500 zł. Jej stanowisko w sprawie w tym zakresie było takie, iż ten składnik nie wchodził co majątku spadkowego po zmarłym ojcu albowiem pojazd zakupiła z własnych środków finansowych, a ojciec był wpisany jako współwłaściciel z uwagi na zniżki w ubezpieczeniu komunikacyjnym. Przyznała tym samym, iż spadkodawca figurował jako współwłaściciel tego pojazdu. Tą okoliczność potwierdził również świadek Z. S. (matka pozwanej) oraz świadek S. B. (wujek pozwanej). W ocenie Sądu trudno dać wiarę tej części zeznań pozwanej jak i wskazanych świadków bez przedłożenia dodatkowych dowodów w sprawie, chociażby na posiadanie przez pozwaną środków na ten zakup, faktycznego ich wydatkowania na ten cel. Natomiast samo przyznanie tej okoliczności, iż jej ojciec widniał jako współwłaściciel pojazdu było już podstawą do uwzględnienia domniemanego udziału(bo nie został on faktycznie określony) do 1/2 części w prawie własności tego pojazdu jako składnika wchodzącego do majątku spadkowego t.j. kwoty 6.250 zł (przyjętej z ceny jego sprzedaży) z uwagi na nie przeprowadzenie dowodu z opinii w zakresie jego wyceny. Reasumując, łączna wartość majątku spadkowego stanowiła kwotę 158.628,04 zł, a nie jak twierdziła strona pozwana kwotę – 152.373,04 zł, czy też strona powodowa – 263.683,04 zł. Tym samym powódce należny był zachówek w kwocie 19.827,88 zł. W tym miejscu zaznaczyć należy, iż w toku postępowania podniesiona została ta okoliczność, iż pozwana pokryła koszty nagrobka dla ojca oraz jego obudowy z rachunku bankowego spadkodawcy. Jednakże poza jej twierdzeniami oraz świadka Z. S. oraz S. B. nie wykazała tej okoliczności. Nadto przy pierwszej czynności uznała powództwo w zakresie tego składnika majątkowego, który stanowił środki zgromadzone na koncie spadkodawcy. Tym samym Sąd nie miał podstaw przy ustaleniu masy czynnej spadku odliczyć tych kosztów jako długi spadkowe.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, iż pozwana jest nadal zobowiązana w stosunku do powódki z tytułu zachowku na kwotę 4.881,25 zł (19.827,88 zł – 14.946,63 zł). Stąd orzeczenie jak w pkt I –III wyroku.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., stosownie do którego jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Przy tym zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Odsetki należą się od dnia następnego po dniu wymagalności roszczenia. Sąd powiązał w niniejszej sprawie wymagalność dochodzonego pozwem roszczenia z datą doręczenia pozwanej odpisu pozwu, co nastąpiło w dniu 22 kwietnia 2015r. W konsekwencji należało uznać, że pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą żądanej kwoty od dnia 23 kwietnia 2015r. Zaznaczenia wymaga, iż ustalenie wartości spadku w celu określenia zachowku oraz obliczenie zachowku następuje według cen z chwili orzekania o roszczeniu z tytułu zachowku (uchwała SN z 26 marca 1985 r., III CZP 75/84, OSNC 1985/10/147, Lex nr 3078, wyrok SN z 25 maja 2005 r., I CK 765/04, Lex nr 180835). Dlatego też odsetki od ustalonego według cen na chwilę orzekania zachowku, powinny być naliczone dopiero od daty wyrokowania w sprawie, skoro dopiero z tym momentem roszczenie o zapłatę tak ustalonej przez Sąd I instancji kwoty, stało się wymagalne. Odsetki za opóźnienie spełnienia świadczenia należą się od dnia ustalenia przez sąd jego wysokości z uwzględnieniem cen z

daty orzekania. Wysokość należnego świadczenia uwzględnia bowiem wszystkie niekorzystne zmiany siły nabywczej pieniądza, które nastąpiły od otwarcia spadku. (wyrok SN z 9 maja 2008 r., III CSK 17/08, Lex nr 424385; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 18 listopada 1997 r., I ACa 690/97, Lex nr 34066; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 2 marca 2012 r., I ACa 110/12, Lex nr 1129357). Jednakże mając na względzie fakt, iż Sąd w niniejszym procesie nie dokonał ustalenia należnego powódce zachowku z uwzględnieniem wartości spadku na datę orzekania z uwagi na stanowisku stron zaistniały okoliczności, uzasadniające, iż przy braku wezwania do zapłaty określonego zachowku, jako to wezwania należy potraktować doręczenie pozwu pozwanej, które miało miejsce w dniu 22 kwietnia 2015r. Odmienność ustalonego stanu faktycznego w niniejszej sprawie nie dawała podstaw do zasądzenia od powyższych kwot odsetek ustawowych od dnia następnego po wydaniu orzeczenia w sprawie. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2010 r.(I PK 131/09) „Doręczenie odpisu pozwu stanowi wezwanie przez wierzyciela w rozumieniu art. 476 k.c. Czas opóźnienia, za który należą się odsetki rozpoczyna bieg od tej daty, gdy chodzi o roszczenia objęte pozwem”. Nadto zaznaczenia przy tym wymaga, iż zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 481 § 2 k.c., jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie – w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Wzmiankowany przepis został znowelizowany ustawą z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1830), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. (art. 57 ustawy). Dlatego też w zakresie odsetek sprzed daty 1 stycznia 2016 r. należało zasądzić odsetki ustawowe, zgodnie z poprzednim brzmieniem art. 481 § 2 k.c., wedle którego, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona należą się odsetki ustawowe. Jest to istotne o tyle, iż w odpowiedzi na pozew pozwana uznała powództwo co do kwoty 14.946,63 zł, przyjmując wartości trzech z czterech składników majątkowych, które stały się podstawą do ustaleń Sądu w niniejszej sprawie. Nadto w związku ze zbyciem przedmiotowego lokalu w dniu 04 lutego 2015r., samochodu marki P. (...) w dniu 02 czerwca 2013r. za 12.500 zł oraz drugiego z pojazdów w dniu 21 stycznia 2015r. za kwotę 5.800 zł posiadała środki na zapłatę uznanej części roszczenia. Faktycznie tej zapłaty dokonała dopiero w 2016r. w dniu 12 kwietnia 2016r. w kwocie 4.982,21 zł , w dniu 17 czerwca 2016r. w tej samej kwocie oraz w dniu 05 września 2016r. w tej samej dacie. Tym samym w pkt II wyroku Sąd zasądził od tych poszczególnych kwot odsetki ustawowe od dnia 23 kwietnia 2015r. do dnia poprzedzającego zapłatę powyższych kwot. Nie znajdując podstaw do uwzględnienia roszczenia odsetkowego od dnia wniesienia pozwu t.j. 08 lipca 2014r. W tym stanie rzeczy Sąd oddalił powództwo w pozostałej części ((pkt. III wyroku)

Rozstrzygnięcie o kosztach znajduje uzasadnienie w przepisach art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 100 k.p.c. Zgodnie z wyżej przytoczonymi przepisami strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, przy czym do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się jego wynagrodzenie i wydatki, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. W razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczonej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. (art. 100 k.p.c.). Sąd tym samym nie uwzględnił stanowiska strony pozwanej w zakresie zastosowania art. 101 k.p.c. w związku z uznaniem powództwa co do kwoty 14.946,63 zł.

Art. 101 k.p.c. stanowi, iż “zwrot kosztów należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu”. Prawo pozwanego do zwrotu kosztów mimo uwzględnienia powództwa będzie uzależnione od jednoczesnego spełnienia dwóch przesłanek: nie dał powodu do wytoczenia sprawy i przy pierwszej czynności procesowej uznał to powództwo. Częściowe uznanie powództwa skutkować może zastosowaniem omawianego przepisu w sytuacji, gdy tylko ta część została zasądzona. Pozwany nie daje powodu do wytoczenia powództwa, o ile jego postawa wskazuje, że strona powodowa wzywając go do zapłaty uzyskałaby zaspokojenie roszczenia bez wytoczenia powództwa. Brak reakcji pozwanego na wezwanie do spełnienia świadczenia wyklucza przyjęcie, że pozew nie był konieczny, chyba że świadczenie w momencie wezwania nie było jeszcze wymagalne. Uznanie powództwa musi być wyraźne i musi nastąpić przy pierwszej czynności procesowej, a więc w odpowiedzi na pozew lub na pierwszej rozprawie.

W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy brak spełnienia się kumulatywnego obu przesłanek. Faktycznie pozwana uznała przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu co do kwoty 14.946,63 zł. Jednakże dołączona do akt sprawy korespondencja mailowa między stronami nie dowodzi, iż pozwana nie dała powodów do wytoczenia powództwa. Powódka podniosła m.in. iż od momentu śmierci spadkodawcy (t.j. od 02 lutego 2013r.) do momentu wytoczenia powództwa (t.j. 07 lipca 2014r.) pozwana nie poczuwała się do obowiązku rozliczenia się z nią, a nadto zaproponowała zapłatę kwoty 5.500 zł tytułem zachowku (ale jej nie uiściła), podawała sprzeczne informacje co do środków zgromadzonych na rachunku bankowym spadkodawcy, tym samym nie sposób przyjąć, iż nie dała powodu do wytoczenia powództwa. Skoro pozwana wiedziała o roszczeniu powódki i była wzywana do wyjawienia tego majątku i rozliczenia z tytułu zachowku i nawet w części go nie zaspokoila, a samemu oświadczeniu w przedmiocie uznania powództwa nie towarzyszyło jego spełnienie, chociażby w części, to trudno przyjąć argumentację pozwanej, iż co do części roszczenia uznanego nie powinny ją obciążać koszty postępowania. Nadto w związku ze zbyciem samochodu marki P. (...) w dniu 02 czerwca 2013r. za 12.500 zł posiadała środki na zapłatę części roszczenia.

Sąd tym samym przyjął, iż powódka wygrała spór w 60,15 % (z żądania 32.959,13 zł zasadnym okazało się żądanie zapłaty 19.827,88 zł). W pozostałej części t.j. 39,85 % spór wygrała pozwana. Na koszty procesu poniesione przez powódkę składała się kwota 4.095 zł z tytułu: opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, wynagrodzenia adwokata w wysokości 2.400 zł., ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1348 ze zmianami), opłaty sądowej od pozwu w wysokości 1.648 zł oraz opłaty sądowej od zażalenia w wysokości 30 zł. Natomiast na koszty procesu poniesione przez pozwaną składała się kwota 2.417 zł z tytułu: opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, wynagrodzenia adwokata w wysokości 2.400 zł., ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1348 ze zmianami), Tym samym Sąd w pkt IV wyroku zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.499,97 zł tytułem zwrotu kosztów procesu(60,15 % z kwoty 4.095 zł t.j. 2.463,14 zł pomniejszona o kwotę 963,17 zł t.j. 39,85 % z kwoty 2.417 zł).

--	--

SSR Anita Wolska

Sygn. akt I C 1624/14

ZARZĄDZENIE

Dnia 02 maja 2017r.

- 1.Odnotować.
2. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. pozwanej
3. Prawidłowo zszyć akta po k.243 – akta I Cps 119/16

Za 21 dni od doręczenia lub z wpływem bądź apelacją.

SSR Anita Wolska